

ایجاد کرد (Congress, 1996: H.R. 3107). هر چند اتحادیه اروپا در ۲۹ نوامبر ۱۹۹۶ با این قانون مخالفت و شرکت‌های اروپایی را از همراهی با این تصمیم منع کرد (EC No: 2271, 1996) و توافقی را با ایالات متحده در خصوص عدم شاملیت ایلسا بر اعضای اتحادیه در ۱۸ آوریل ۱۹۹۷ (EC 7362 Press 110, 1997) به انجام رساند، رئیس‌جمهوری آمریکا طی فرمان اجرایی «۱۳۰۵۹» در ۱۹ آگوست ۱۹۹۷، هرگونه صادرات، بازصادرات، فروش و ارائه مستقیم یا غیرمستقیم هر نوع کالا، خدمات و فناوری از ایالات متحده به ایران، حتی از طریق کشورهای ثالث را ممنوع و مشمول تمام اشخاص حقیقی و حقوقی که به نوعی با این کشور در ارتباط بودند نمود (Executive Order 13059, 1997). پیامد تصویب این قانون و فرامین اجرایی فرامرزی، توقف تولید و صادرات نفتی ایران روی ارقام سال ۱۹۹۶م. (۱۳۷۵ش.)؛ یعنی روزانه سه‌ونیم میلیون بشکه تولید و حدود دوونیم میلیون صادرات تا سال ۲۰۰۴م. (۱۳۸۳ش.) (Trading Economics, 1979-2020) و کاهش مشارکت شرکت‌های بزرگ نفتی غربی از طرح‌های نفت و گاز بود.

برابر گزارش ارائه شده به کنگره در ۱۲ اکتبر ۲۰۰۷، از مجموع ۸۰ میلیارد دلار قراردادهای سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز ایران در سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۶، تنها ۸٫۴ میلیارد آن سهم شرکت‌های غربی، شامل «رویال داچ شل»، «توتال»، «انی» و «اشتات اویل» بود (CRS Report, 2007). در ۲۷ جولای ۲۰۰۱، کنگره آمریکا قانون ایلسا را تا سال ۲۰۰۶ تمدید کرد؛ این بار نیز اتحادیه اروپا با این تصمیم مخالفت نمود (EU, 2001; IP/01/1162). ایران برای خروج از فشار تحریم‌ها، سعی در پیشبرد طرح‌های خود با مشارکت شرکت‌های غیر غربی کرد؛ به همین منظور در اکتبر ۲۰۰۴، توسعه میدان نفتی «یادآوران» به ارزش ۷۰ میلیارد دلار به دو شرکت «سینوپک»^۱ چین و «ONGC» هند سپرده شد (CRS Report, 2007). ترس از تعاملات نفتی با ایران در سایه تحریم‌های ثانویه، مقاصد صادراتی نفت ایران را نیز تحت تأثیر قرار داد و لذا سهم واردات نفتی اروپا که در سال ۱۹۹۶م. حدود ۵۰ درصد کل صادرات نفت خام ایران بود، در سال ۲۰۰۳ به ۱۰

1. SINOPEC.